

(Из Архиве НСПМ-а, 21.02.2003)

Покојни премијер Србије Зоран Ђинђић 21. фебруара 2003, 20 дана пред атентат у дворишту Владе, дао је у Бањалуци интервју новинару Двери српских, у коме је образложио свој став о томе како треба решавати косовско питање.

Кључна тема за Србију је статус Косова и Метохије, 4. фебруара је проглашена државна заједница СЦГ. Колико то утиче на будући статус КиМ, мислим ту на Резолуцију 1244?

- Само проглашење заједнице не утиче много, јер она у потпуности преузима све оно што је имала СРЈ, али оно што се догађа на терену утиче пуно. Значи, та резолуција СБ је, просто и једноставно речено, Србији узела атрибуте суверености на Косову, а то је законодавна, судска и извршна власт, као и питање безбедности. Ми ћемо то да задржавамо негде у неком депоу док се односи не среде и онда ћемо да видимо како да поделимо то између Приштине и Београда. Сигурно не као што је било раније, да је то сада једна провинција у оквиру Србије, али не и у смислу да Косово буде независно. И сви су пристали на ту резолуцију, и ми смо пристали на ту резолуцију и рекли смо „то је у реду, привремено ће међународна заједница да спроводи суверенитет на Косову“. И шта се у међувремену дешава? Они су отворили тај депо, тај трезор, и почели су те атрибуте да преносе на локалне структуре. Иако је то сада законодавна делатност, она се потпуно суверено обавља у Приштини. И закони се доносе. Погледајте извршну власт, имају владу која је потпуно аутономна у односу на Србију, онда судску, погледајте безбедност, и читав тај процес иде у правцу да ће једног тренутка сви атрибути државности бити пренети на локалне албанске институције, а онда ће међународна заједница да каже „хајде да видимо како ће Београд и Приштина да сарађују. Имали смо два потпуно независна правна, економска и политичка система, е сада их ви хармонизујте. Ако не можете, ево вам пет година, па се договарајте. Десет,

педесет, али сте за то време изван европских интеграција“.

И када смо ми схватили да се на једној страни прича о одлагању крајњег статуса до једног тренутка кад ће то моћи мирно да се уради, за то време се дижу стандарди, одређени критеријуму се спроводе тамо на Косову и Метохији, враћају се неки нормални свакодневни односи, а иза паравана се ствара држава. И онда сам ја подигао прашину и панику око тога. Ви у свету ништа не можете да урадите ако не произведете кризу. Ако нема кризе, нико се вама не бави. Ја сам створио кризу. Рекао сам: „Хоћемо да се тај статус одмах зна“. Они кажу: „Није време“. Како није, што га онда решавате свакодневно ако није време? Зашто онда дајете парламенту Косова и Метохије да одлучује о питањима економског система, што је у надлежности централне државе, зашто преносите на Косовски заштитни корпус надлежности безбедности, зашто утврђујете граничне прелазе, а не питате Београд? Па, као, „добро то“. Није добро, то не може да буде добро. Значи, прва фаза је стварање у светском јавном мњењу расположења да се та тема покрене, друга фаза је да изађемо са неким својим идејама како то питање може да буде решено. Врло једноставна идеја је да федерализација Косова и Метохије представља оно што ће омогућити да Срби на КиМ буду признати као конститутивни народ који ће имати своје институције у оквиру заједничких институција. А ми бисмо онда, као Србија, дали времена таквом Косову да профункционише ако може. Ако не може, идемо даље. Ако Албанци не желе да Србе третирају као равноправне и као једну националну заједницу, а не националну мањину, онда да видимо шта. Морамо врло отворено да говоримо о томе, као кад имате гангрену. Свет није расположен за то, а ја сам веома задовољан зато што сам у Србији видео да су људи много расположенији него што сам очекивао. То јесте контроверзна и врућа тема, али мислим да лидери морају да отварају ту тему. Не да подилазе јавном мњењу, него да указују на проблеме и да кажу ту и ту имамо проблем. Дефицит спољнотрговински, то нам је проблем. Не можемо да се понашамо као да ништа није спорно, јер ћемо за две, три године да уђемо у велику дубиозу. Косово нам је проблем. Не можемо да затварамо очи пред јавношћу. Ја очекујем да у јуну или јулу ове године на међународној сцени тема коначног односа Београда и Приштине буде представљена, да би се током лета, најкасније јесени, с одређене концепције развиле стратегије и да следеће године нешто суштински на ту тему урадимо. И ми нећемо одустати. Ми ћемо, без обзира на критике и молбе, личне, које сам добио из многих светских центара, да не таласамо на ту тему, наставити ту причу. Рекао сам: „Не, имам поштовање за ваше приоритете, за ваше државне интересе, али немојте да тражите од мене да то буду моји приоритети. То што ви имате је игранка, ја то разумем и поштујем, али ја имам Косово. Значи, као што ја вас уважавам, уважавајте и ви мене. Биће тешко, али ниједан велики посао се не може без тешкоћа обавити“.

Уважавајући ово што сте рекли, постоји ли ипак реална могућност да се Косово ипак отцепи од Србије?

- Најгоре је, значи, оно што сам малопре назначио, да Косово буде фактички независно, а да га онда, као млински камен, као такво албанско независно Косово, прикаче на ногу и кажу „ви сте одговорни за њега, и док не хармонизујете односе, не можете да идете даље“. То значи, за сва времена смо искључени из историје. И да нам кажу сутра „пошто сте иста држава, ви морате да дозволите да албански бизнисмени купују по Србији, да учествују у приватизацијама и тако даље. То што ви не можете да одете тамо и попијете кафу у Приштини и Призрену, па то су инциденти. То су појединачни људи, екстремисти, али ви нисте такви, ви сте разумни. Нека купе Теразије својим нарко-доларима и милијардама које имају, нека купе електропривреду и нека сутра Србија буде практично албанска држава“. То је оно што се неће десити, то је оно што ћемо ми спречити. Значи, ми тражимо да се питање учешћа државе Србије на Косову и Метохији реши. Међународна заједница покушава да то питање сведе на питање права Срба као протераних лица и националне мањине. И подмеће једно за друго, као да се тиме решава државно питање. Чак и да Срби, што није могуће, имају сва права на Косову и Метохији, тиме се још право Србије није ни поменуло. Ми желимо на оба колосека да имамо напредак. На једној страни, наравно, да се врате протерани Срби и да они малобројни који још нису протерани имају безбедност. Али, такође, држава Србија да има јасно дефинисана своја права. Или да нема своја права, али нека онда Савет безбедности каже „нема Србија никаква права, ми смо доделили независност Косову“. Ми нећемо водити рат са СБ, али ћемо знати на чему смо. Ово што сада имамо је најгоре. То значи - бела смрт, у снегу сте, мислите да вам је лепо, а у суштини постепено умирате. И морате да се пробудите, јер тог тренутка кажете не, ја се налазим у опасности. Косово је још увек опасност за српску државност, јер оно је рана кроз коју може да вам исцури и последња кап крви. Ми ту рану морамо да затворимо на одређени начин. Наравно, максимално повољно за себе, али спремни на одређени компромис који би уважавао и интересе оне друге стране, Албанаца који на Косову живе.

Косовска офанзива почела је заправо проширењем питања Косова на регију. Ваша изјава за Шпигл о БиХ изазвала је много реакција.

- Ја сам рекао - ако не важи за Србију оно што је важило у Дејтону, а то је да су националне заједнице добиле свој колективни статус и да су границе непроменљиве, да се каже - у реду, све те републике бивше Југославије су државе. Дакле, ако то не важи за Србију, а ја мислим да уназад неће важити више ни за кога, како објаснити да

Пише: Зоран Ђинђић
четвртак, 12 март 2009 01:00

је једини преседан направљен управо за Србију. Рекао сам, јесам за очување Дејтона, али дајте да нађемо неки компромис кроз регионалну сарадњу, кроз билатералну сарадњу албанског дела Косова са Албанијом, српског дела Косова са Србијом, Републике Српске са Србијом, хрватског дела Босне са Хрватском, без мењања граница, без постављања питања суверенитета, људи... Али, ако ви желите да створите албанску државу у 21. веку на територији која припада држави Србији, онда ћете поново отворити процес који сте мислили да сте затворили. И то није моја жеља, то је опис стања.

Често сам као неки гласник који је крив зато што доноси неку непријатну вест. И у Србији ме често оптужују. Али допусти ми да те упозорим ако не знаш да ће се то десити. Значи, распад дејтонског система је као закон гравитације, последица. Ако закон гравитације ни у једном случају не би постојао, ако имате чашу и ставите и она остане да виси у ваздуху, мислим да је поништен закон гравитације у целини. То је упозорење онима који мисле да на примеру Србије могу да сруше један принцип који је логично и на штету Срба спроведен, и који су Срби прихватили.

Не треба испустити историјску шансу да су народи на овом простору прихватили тај принцип непроменљивости граница, колективних права, несвађања националних заједница, грађана, мањина... Мислим да је то један конструктиван приступ, који је у Сарајеву изазвао врло неоправдане и нервозне реакције, које је, наравно, изазвао Вашингтон, а ни у Бриселу није био добро примљен. Али то је истина.

Они су поставили питање мотива. Неко је рекао - то су маркетиншки мотиви. Шта мени треба овог тренутка тај маркетинг? Нити у Србији има избора нити ја могу добити међународну подршку за то. Наравно, много сам више изгубио лично него што сам добио, али врло свесно. Ја сам онај свој кредит који имам последњих десетак година као демократски политичар на Балкану ставио за једну ствар за коју мислим да је од националног интереса.

Дакле, колико сам вас разумео, и даље сматрате да у Србији одлучујете ви, а не

неко споља?

- Апсолутно. О Србији ће се одлучивати у српском парламенту и органима који су за то надлежни. Све те раније приче и раније кризне групе и кризни штабови су прошлост. И нема шансе да ми пристанемо на било шта што није у нашем интересу. Постоји она мала мистификација у нашим медијима. Чудим се кад то читам свакога дана, на пример, кога подржавају Американци, кога подржава Европа, кога подржава Русија. Какве то има везе? Питање је кога подржавају људи који живе у тој земљи.

Ви можете и треба да имате добре односе са свима који су битни за вас, али то да ви сада странце укључујете као део унутрашње политике, то је болесно. Ми ту болест још имамо у Београду. Имамо амбасадоре неких земља који се понашају као да су шефови странака у Србији, као да су изабрани на изборима. Они позивају ministre, позивају мој кабинет, и чуде се што нећу да их примим. Ја кажем, замислите да мој амбасадор у вашој земљи позове вашег премијера па га пита да са њим руча. Овај би мислио да је то нека шала, да је скривена камера. Па, ми смо исто тако земља као што је и ваша земља. Немојте да мислите да ви можете да радите у нашој земљи нешто што наша амбасада у вашој земљи не би могла ни случајно да уради.

Али ми морамо сами као грађани, али и као људи, да заузмемо тај став. Поштујемо себе, поштујемо и друге, али да стварно поштујемо себе и да не допустимо да се нико са стране меша у наше односе. Јер, да ми то не тражимо, не би они то ни радили. Да имамо ministre који на такав позив хладно кажу - извините, немам времена за то, после два-три пута би одустали.

Пошто још имамо тај комплекс ниже вредности, мислим да и ми помало генеришемо ту незрелу ситуацију да се о нашој земљи много више расправља у иностранству него што се расправља о сличним земљама, као што су Румунија, Хрватска, Грчка. Не видим зашто би Србија била у другачијем положају него што су друге земље.

(Двери српске)